

Jonas Sjöstedt, förstamajtal 2013

Talade ordet gäller!

Mötesdeltagare,

Det är en speciell känsla att stå här. Jag får hålla tal på första maj i den stad där jag är född och har bott många år. Som ordförande för det viktigaste politiska partiet i Sverige. (Och jag tror minsann att vinden blåser från vänster.)

En hel del har hänt sedan jag bodde här. Spårvagnslinjerna hade andra nummer och sträckningar. Kaféer och krogar jag besökte har bytt ägare och namn. Men förstamajtågen gick samma väg som de gör idag. Vi sliter våra sulor på samma gatsten som generationer av vänsterpartister före oss.

Vi är en del av en gemensam historia. Vårt arbete tar vid där andra lämnade över. Vår längtan efter en bättre framtid har sina rötter i arbetarrörelsens kamp, från 1800-talet och fram till idag.

Jag ska inte ägna den här stunden åt nostalgi. Jag ska tala om framtiden och de utmaningar som ligger framför oss. Men jag vill påminna om dem som kom före oss, och säga hur stolt och glad jag är att få stå här just nu: i den rödgröna staden Göteborg.

För två veckor sedan presenterades den stora Som-undersökningen, som görs här i Göteborg. Jag tror att den orsakade viss panik hos Timbro och Svenskt Näringsliv. Resultaten överraskade många, till viss del även forskarna. Självt blev jag inte särskilt förvånad.

Undersökningen visar ett starkt stöd för den allmänna välfärden och ett ökande motstånd mot privatiseringar. Den visade också – och detta är särskilt viktigt – att svenska folket inte vill att skattepengar ska gå

till vinstutdelning. Ungefär 60 procent svarade att de vill se ett stopp för vinsterna. Motståndet sträcker sig över hela det politiska spektrat. T.o.m. bland moderaternas väljare finns en övervikt för att stoppa vinsterna.

För några veckor sedan beskrevs vinstfrågan som Stefan Löfvens huvudvärk. Då stundade en socialdemokratisk kongress. Det var nog en smula orättvist. Med tanke på folkopinionen är vinstfrågan inget internt socialdemokratiskt problem. Varje parti som inte kan ta fram trovärdiga lösningar mot vinstslöseriet kommer att få svara inför väljarna. Det är även Göran Hägglunds, Annie Lööfs och Fredrik Reinfeldts huvudvärk.

För oss är detta ingen överraskning. Vi har tagit striden mot vinstslöseriet ända från början. Mina skattepengar ska inte landa på ett bankkonto på Jersey. De ska användas där behoven finns. Så känner jag, och det gör en överväldigande majoritet av svenska folket.

Det finns en större fråga i allt det här. Hur ser vi på samhället? Hur ser vi på framtiden? Är den något vi bygger tillsammans eller var för sig? Under flera decennier har utvecklingen gått åt höger. Individuella lösningar ersätter gemensamma. Egenintresset premieras och folkhemmet monteras ned.

Vi står inför ett vägval: att fortsätta stycka upp, skära ned och sälja ut – eller det motsatta. Vi kan välja att ta hand om varandra. Då måste vi förstå att vi hör ihop. Ditt liv är sammanlänkat med din grannes liv, med dina arbetskamraters liv, med allas liv. Inte i någon filosofisk bemärkelse, utan konkret: När du blir sjuk eller arbetslös får du hjälp av alla oss andra. Så använder vi de försäkringar som vi byggt upp med gemensamma pengar. När du behöver vård betalar vi tillsammans. Då ska du kunna lita på att den vården är den bästa som kan fås.

När dina barn börjar skolan ska du inte behöva oroa dig för var de hamnar. Du ska veta att oavsett vilken skola du väljer, så är det en bra skola. Det är inte bara ditt personliga ansvar när du väljer. Det är vårt gemensamma politiska ansvar, inga barn ska behöva välja fel skola.

Vänsterpartiet är det enda partiet som säger blankt nej till privata vinster i välfärden. Vi har arbetat fram en konkret modell för att genomföra stoppet för slöseriet. Vi kommer inte att acceptera att det fortsätter.

Regeringspartierna gör allt för att slippa ta i frågan. Kanske inser de att det inte var så lyckat att leka affär med välfärden? Miljöpartiet tror fortfarande att konflikten står mellan Waldorf-skolor och gråa kommunala betongklossar. Socialdemokraterna är förlamade av sina interna konflikter i frågan. Många socialdemokrater tycker som oss: att det räcker nu. Men partiledningens svar har varit en kompromiss med en del fina tankar, men väldigt få åtgärder.

Så det hänger på oss. Vi vet hur man vinner mot dåliga odds. Vi har vunnit mängder av politiska strider trots vår storlek. Från förbud mot barnaga till folkomröstningen om EMU. Förändringen hänger på oss, och vi lovar att ta det ansvaret. Vänsterpartiet kommer inte att sitta i en regering som fortsätter dagens privatiseringspolitik.

Vinsterna i välfärden är vår stora strid. Vi har en massiv opinion på vår sida och vi har lösningarna på problemen. Vi kommer att driva motståndet mot slöseriet ända fram till valdagen 2014 och vid ett regeringsskifte kommer det att vara vårt viktigaste krav.

Vi har en höger som inte gör skillnad mellan egenintresse och solidaritet. De har släppt loss de riskkapitalbolag som vet priset på allt, men värdet av inget. De verkar tro att välfärden inte kan utvecklas utan riskkapitalisternas girighet. Vi vet att de har fel. Det är behoven som ska styra välfärden. Det är duktiga lärare och välutbildade undersköterskor som gör jobbet i välfärden, inte riskkapitalister som smiter från skatten.

De som fortsätter att kräva sin rätt att tjäna pengar på välfärden vill gärna framställa sig själva som realister. I själva verket är de extremister. De har svagt folkligt stöd för sina idéer. Verkligheten motbevisar gång på gång tesen att vinstdrivet betyder högre kvalitet.

Vi vet att det betyder lägre personaltäthet, färre trygga jobb och mindre jämlikhet.

Jag har hört många märkliga invändningar från dessa ideologiskt drivna vinstextremister: vad är det för skillnad på att göra vinst om man bygger en skola eller om man driver den? Ja, alltså... förstår man inte skillnaden mellan att bygga skolor och att driva dem så ska man nog inte driva skolor.

Jag tar gärna debatten om hur vi bäst använder skattepengar. Jag diskuterar gärna vilka lösningar som fungerar. Hur vi kan få mer demokrati och inflytande för personal och brukare. Hur får vi fler undersköterskor som är bättre utbildade? Vi är inte ideologiskt fastlåsta vid specifika modeller. Vi vill lösa problem.

Men samma logik gäller inte för att mura en betonggrund som för att lägga grunden för ett livslångt lärande. Samma enkla marknadstänkande som fungerar för att sälja mjukglass duger inte för att ge värdig vård i livets slutskede. Välfärden är vårt gemensamma skyddsnät när vi behöver det som mest. När livet är som tyngst och svårast vänder vi oss dit. Marknad och vinstintresse kan passa på många håll – men inte i välfärden.

Vänsterpolitik gör skillnad. Här i Göteborg är vi med och genomför rätt till heltidsarbete för kommunens anställda. Vi har satsat pengar på jämställda löner. I flera stadsdelar får unga tjejer utbildning i feministiskt självförsvar. Detta är saker som varit möjliga att genomföra tack vare Vänsterpartiet. De som hade FAS 3 hos Göteborgs kommun har fått arbete med riktig lön - det ser vi fram emot att få göra i hela Sverige

Runt om i landet finns det gott om liknande exempel. Vi återtar privatiserad äldreomsorg i Umeå och Norrköping. Vi startar en kvinnojour i Sala. I Malmö har vi sett till att det går 20 miljoner kronor till utjämnade löneskillnader mellan kvinnor och män. I Kiruna har vi gjort kollektivtrafiken fri från avgifter.

Vänsterpolitik fungerar. Så är det. Det finns en nidsbild av vänstern som slösaktig och ansvarslös. Det stämmer inte. I en mängd kommuner och landsting runt om i Sverige regerar Vänsterpartiet. Oftast tillsammans med andra. För det mesta med socialdemokrater och miljöpartister. Det är en naturlig politisk allians som ofta styr med framgång.

Det finns inga sedelpressar i de rödgrönas kommunhuskällare. Det finns välskötta förvaltningar och solida finanser. Fagersta kommun – som vi styr med egen majoritet – är en av Sveriges mest välskötta kommuner.

Vi tar strid för våra idéer. Här i Göteborg står striden just nu om miljöansvar. Är det viktigast att bilägare fritt ska kunna köra bil överallt, eller är miljön viktigare? För oss är valet självklart. Vi vill begränsa biltrafiken och göras massiva satsningar på en bra kollektivtrafik. För att klara det behöver vi trängselavgifterna. De är bra. De ger mindre trafik och färre olyckor. De kommer att ge nödvändiga tillskott som finansierar ny kollektivtrafik som alla göteborgare, inte bara bilägarna, kommer att ha nytta av. Vi avvisar kortsiktig populism och en politik för bevarade bilköer. Vänsterpartiet tar miljö och klimat på allvar.

Vänsterpolitik förändrar. Den sittande regeringen i Sverige står handfallen inför vår tids stora problem. De gick till val på löften om att sätta folk i arbete. De blev omvalda på samma löften. Men sju år senare har vi facit. Deras politik gav inte nya jobb. Istället har vi mer arbetslöshet nu än när Fredrik Reinfeldt tillträdde som statsminister. Vi har mängder med långtidsarbetslösa, vi har ungdomar som måste flytta till Norge för att försörja sig. Arbetslinjen gav oss otrygghet, för de sjuka, för de arbetslösa och för de som inte kan få ett fast arbete. Hade otrygghet gett arbete så hade Sverige haft full sysselsättning – men regeringen har misslyckats. Ni lovade oss jobb – ni gav oss otrygghet och klassklyftor.

Vänstern har politiken för arbete. Vi har miljöinvesteringarna som kan få hjulen att rulla, vi har välfärdsjobben som fyller de behov som finns, vi har skolpolitiken som sätter elevernas kunskaper före skolkoncernernas hunger efter vinst. Det är sunda satsningar och investeringar för framtiden. Det är en politik som sätter människors behov före bankernas vinster.

Vi föreslår inga ofinansierade reformer. Vi kommer inte att slösa bort statens pengar. Det är därför vi aldrig skulle föreslå en ansvarslös sänkning av bolagsskatten för flera miljarder istället för riktiga satsningar för att få ungdomar i arbete. Det är därför vi är emot RUT-bidrag och statliga stöd till oseriösa företag hos arbetsförmedlingen.

Regeringen har gjort slut på pengarna och nu har de också slut på idéer. Arbetslösheten minskar inte. Deras enda chans att klamra sig fast vid makten är att misstänkliggöra oppositionen.

När Fredrik Reinfeldt började stöpa om de gamla moderaterna var en bärande idé att prata mer om sina egna förslag och gnälla mindre på motståndaren. Jag ska vara ärlig: det var efterlängtat. Det är i grunden en sympatisk inställning. De nya moderaterna var på det sättet en frisk fläkt i det politiska livet.

Är det ens någon kvar på regeringskansliet som kommer ihåg den inställningen längre? Nu angriper Anders Borg oss i oppositionen för att vi vill halvera arbetslösheten. Anders Borg verkar inte tro att det är möjligt. Bara det visar att vi behöver en annan finansminister.

Jag ska våga mig på en gissning: nästa år kommer de flesta viktiga utspel från moderaterna att handla om oppositionen. Deras främsta vapen kommer att vara rädsla för förändring. De kommer att klaga på att vi i oppositionen inte tycker exakt lika om allt. På att vi har för många idéer och flera olika idéer. Och allra flest idéer och visioner kommer vi i Vänsterpartiet att ha. Men att bli anklagad av att vilja för mycket är bättre än att som Alliansen ha slut på idéer och klamra sig fast vid det som inte fungerar.

Jag tror inte att människor är rädda för förändring. Jag tror att de vill ha riktigt förändring. De vill ha en politik som sätter människor före girighet, som skapar arbete, stärker välfärden och är solidarisk med dem som idag står utanför. De vill ha en regering som tar klimatutmaningen på allvar, stärker arbetsrätten och som stoppar vinstslöseriet.

Det finns bara en kraft i svensk politik som står för det och det är Vänsterpartiet. Därför är den bästa regering som Sverige kan få en rödgrön regering med ett starkare vänsterparti. Det är vad som behövs: det kan ge ett nytt hopp.

Inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ökar. Kvinnor får mindre i lön för samma jobb. Män tar fortfarande inte ut sina föräldradagar som kvinnor gör. I hemmet är det kvinnorna som står för merparten av det obetalda arbetet. En av mina företrädare, Gudrun Schyman, kallade det för ”vård av frisk man i hemmet”.

Kvinnor utsätts för mäns våld. Ungefär 17 kvinnor misshandlas till döds varje år av en man de har en nära relation med. Många får sitt livsutrymme begränsat av rädslan för våld.

I samhällsdebatten tystas kvinnor med en stormflod av hat. I kommentarsfälten styr högerextrema män som attackerar allt till vänster om Sverigedemokraterna. När kvinnor yttrar sig blir tonen grövre och hatet och hoten får genast sexuella övertoner.

Så här kan vi inte ha det. Varje människa som tar yttrandefriheten på allvar - varje politisk kraft som står för alla människor lika värde – måste säga stopp! Vi höjer våra röster mot tystnaden och hatet. Vi kräver att varje misshandlad kvinna som behöver det ska få hjälp av en välfinansierad kvinnojour. Vi säger nej till olika lön för lika arbete. Vi säger nej till kvinnors underordning. Vi är det feministiska partiet i svensk politik.

I Stockholms tunnelbana har polisen begärt att få se leg på människor som inte motsvarar fördomarna om hur en svensk ser ut. I Malmö inriktar man kontrollerna mot invandrartäta bostadsområden. Det finns rapporter om att polisen spanar utanför mottagningar dit papperslösa flyktingar söker sig.

Migrationsuppställningen mellan regeringen och miljöpartiet innehåller en del bra saker, men den är inte bra nog. Det ökade antalet avvísningar är ett resultat av den politiken. Vi tror att Sverige skulle må bättre av en mänskligare flyktingpolitik. En sådan kan tyvärr inte vinnas med Tobias Billström som migrationsminister.

Vi kräver ett stopp för Reva och jakten på papperslösa. Vi kräver att flyktingar inte ska skickas tillbaka till tortyr och förföljelse. Vi menar att skolor och sjukhus ska bli en frizon där polisen inte ska leta efter människor på flykt.

Sverige har en lång och stolt tradition av att skydda dem som behöver det mest. Vänsterpartiet står fast vid de värderingarna. Vi kommer att fortsätta kämpa för en generös och human flyktingpolitik. Vi är motsatsen till Sverigedemokraterna och det är vi stolta över.

Under hela våren har Vänsterpartiet drivit en kampanj för att uppmärksamma villkoren i arbetslivet. Den första delen kallade vi Prata om jobbet! Det har folk gjort. Vi har fått in hundratals berättelser.

Många historier har varit hårresande. Människor vittnar om arbetsplatser där tystnaden breder ut sig. Springvikariat och timanställningar ersätter fasta jobb. Människor från andra länder utnyttjas hänsynslöst i restauranger, som lastbilschaufförer och i skogsplantering. Ungdomar kastas mellan tillfälliga otrygga jobb. Det har ibland varit deprimerande att läsa, men mitt intryck är att det har varit befriande för många att skriva. Det finns ett enormt behov av att

berätta om sin situation. Det är verkligheten för så många i Reinfeldts Sverige.

Men allt är inte dåligt. Det finns många seriösa arbetsgivare som förstår att en god arbetsmiljö är viktig för hela företaget. Sådana historier behöver också berättas.

Som en del i den här kampanjen besökte jag Toyota Center här i Göteborg. Där har man infört sex timmars arbetsdag med bibehållen lön. Det har ju varit en av Vänsterpartiets paradgrenar så det är klart att man blev nyfiken på hur det fungerade i praktiken? Mycket bra, visade det sig. Istället för pressade arbetare med massor av övertid har man nu kortare väntetider och en friskare och mer motiverad personal. Omsättningen och försäljningen ökade och det ekonomiska resultatet blev bra.

Detta är framtiden för ett fungerande arbetsliv. Fasta jobb med schyssta villkor. Arbetsgivare som är flexibla och tar de anställda på allvar. Rätt till heltid för dem som vill. Deltid som en möjlighet för dem som önskar. Kortare arbetstid.

Vi behöver ett gott arbetsliv, men vi behöver också tid och kraft för varandra när arbetsdagen är slut.

Runt om i EU håller den ekonomiska krisen människor i sitt järngrepp. Miljoner blir arbetslösa. Hundratusentals emigrerar för att kunna försörja sig och sina familjer. Den trygghet som byggdes upp under årtionden rivs ner på några få år.

Ansvar för denna kris vilar tungt på EU:s makthavare. Den gemensamma valutan euron är en viktig orsak till krisen. När en storlek ska passa alla blir det fel för de flesta, det gäller även i den ekonomiska politiken. Vi är stolta över att Vänsterpartiet var med och vann folkomröstningen om EMU för snart tio år sedan. Vi kräver att detta nej respekteras. Vi ska stå fria från EU:s centralstyrda

ekonomiska politik. Länder måste ges en möjlighet att lämna den misslyckade valutaunionen.

I krisen kräver EU att länderna ska skära ner och privatisera. Det har man gjort nu i flera år, och krisen blir bara djupare. De arbetslösa bara fler. Samtidigt får skattebetalarna rädda bankerna med enorma belopp. Finanskrisens gyllene regel är att vinsterna blir privata medan förlusterna skickas till skattebetalarna. Det håller inte – vi kräver att bankerna får betala för sina egna misstag. Demokratin ska styra över finansmarkanden – inte tvärtom.

Allt färre talar idag om EU som en familj, men tänk er för ett ögonblick att det vore så. I den familjen finns i så fall ett mycket bortskämt barn. Ett barn som får allt det pekar på och som annars skriker högt. Ett omätligt barn som aldrig blir nöjt och som alltid klagar. Ett barn som har blivit familjens lille diktator. Idag är det bortskämda barnet EU:s banker och finansspekulanter. Men vi vägrar att ha det så.

Jag är ingen vän av auktoritära uppfostringsmetoder. Men här är det dags att sätta lite tydliga gränser och kräva lite hyfs även av finanssektorn. Därför vill vi ha en skatt på finansiella transaktioner. Därför vill vi förbjuda en del former av spekulation. Därför kräver vi att banker som vill ha pengar av skattebetalarna förstärkas och ställs under demokratisk kontroll. Det är en viktig del av lösningen på EU:s kris.

Partivänner och mötesdeltagare!

Vi har ett hårt arbete framför oss. Nästa år vid den här tiden står vi inför två valrörelser: först till EU-parlamentet och därefter till riksdag, region och kommuner. Vi har inte råd att förlora. Både Sverige och EU behöver vänsterpolitik. Fyra år till med en allt tröttare Fredrik Reinfeldt vore fyra förlorade år för klimatet, rättvisan och välfärden.

Men vi har medvind. Regeringen är trött. Vi står för hoppet och framtiden. Vi har kraften och modet att förändra.

Vi vill ha en regering som vi kan vara stolta över. En regering som inte tillåter vapenexport till diktaturer. En regering som inte frågar hur högt? När Bryssel skriker hoppa. En utrikesminister utan oljefläckar på kavajen som erkänner det fria Palestina och det fria Västsahara. Vi vill ha en migrationsminister som inte talar om vi de blonda och blåögda. Vi vill ha en klimatpolitik som går före. Vi vill att Sverige ska vara bäst i världen på jämställdhet. Vi vill bygga bostäder när det är bostadsbrist. Vi vill att alla som arbetar här ska behandlas anständigt oavsett om de är födda i Kålltorp eller i Warszawa.

Mina vänner. Det här kräver en ny regering, det kräver en ny politik, det kräver ett starkare Vänsterparti.